

Пошук...

НОВИНИ

КОНФЛІКТИ

ПОЗИЦІЯ

ДУМКА

ПОДІЇ

ВІЙНА

ВІДЕО

БЛОГИ

Головна

Статті

Новини

Корупція

Мільярди під уламками: як відбудова прифронтової Харківщини перетворилася на «будівельне казино»

Мільярди під уламками: як відбудова прифронтової Харківщини перетворилася на «будівельне казино»

[Читати на русском](#)

Мільярди під уламками: як відбудова прифронтової Харківщини перетворилася на «будівельне казино»

Харківщина звикає до примусової евакуації та щоденних КАБів, а місцева влада продовжує грати в «будівельне казино» з державною скарбницею.

За останні роки понад 50 об'єктів було відбудовано лише для того, щоб стати мішенню для повторних ударів. Відбудова за сотні мільйонів без укриттів, переплати на будматеріалах та «символи незламності», що існують до першого «шахеда» — [Суспільне](#) дослідило, як відсутність стратегії та юридичної відповідальності перетворює відновлення країни на найдорожчий у світі спосіб приховування корупції під уламками російських ракет.

Від початку повномасштабного вторгнення Україна спрямовує мільярди гривень на відбудову шкіл, лікарень та адміністративних будівель у прифронтових громадах. Але російська артилерія, дрони та ракети методично перетворюють «символи незламності» на руїни.

Чому влада на п'ятому році повномасштабного вторгнення продовжує вкладати кошти в небезпечні наземні проєкти? Про це — в матеріалі [редакції розслідувань Суспільного](#).

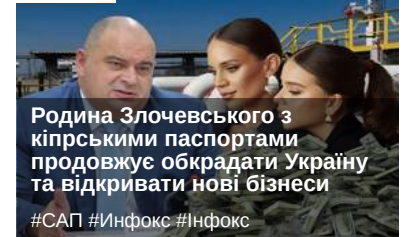
“Не було такого, що тут уже бомблять, а ми будуємо”

До великої війни Старий Салтів, що менш як за 20 кілометрів до російсько-українського кордону, був однією з туристичних перлин Слобожанщини. У 2022 році селище пройшло облогу, вуличні бої та впродовж місяця жило в окупації. Відносний спокій повернувся після успішного Харківського контрнаступу, восени 2022-го. Тоді в селищі [відновили](#) електропостачання й почали [розробляти](#) план відбудови.

Керівник Старосалтівської селищної військової адміністрації Антон Палей каже, що люди поверталися додому, сповнені оптимізму й віри в близьку перемогу.

Важливі новини

03.05.2026

Родина Злочевського з кіпрськими паспортами продовжує обкрадати Україну та відкривати нові бізнеси

#САП #Инфокс #инфокс

02.05.2026

Елітні квартири в Taryan Towers активно скуповують малозабезпечені пенсіонери: шахрайство та схема л...

#Пышный #Шахрайство #пенсіонери

Останні новини

[По даті](#) [По переглядам](#) [По коментарям](#)

21:44 Платежі в Бразилії та юридичні війни в Європі: як Дмитро Рукін буде фінтех-імперію LaFintesa та захищає минуле

21:40 **Трагедія в Краматорську: внаслідок ворожих обстрілів загинуло 5 людей, ще 12 отримали поранення**

21:35 107 масованих атак з початку року: Росія завдала серйозних ударів по об'єктах газовидобутку "Нафтогазу"

21:31 МЗС РФ повідомило про телефонну розмову Лаврова із держсекретарем США Рубіо

21:27 Нафтові доходи РФ стягнули максимум з початку війни: блокада Ірану допомогла російському експорту

Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне

21:22 Від вербування до підготовки: Буданов запропонував централізувати роботу з іноземними легіонерами

21:17 Нижче радіогоризонту: як українські дрони обійшли

Але картина, яку вони застали в рідному селищі, була далекою від комфортного життя: росіяни знищили 80% будівель, у громаді не залишилося жодної школи.

“На дві громади — на мою й сусідню — було 20 шкіл, а не залишилося жодної, усі зруйнували. Звісно, якщо немає таких базових речей, як школа, лікарня, центр надання адміністративних послуг, то не дуже зручно людям жити на такій території. Тобто вони вже тут жити не будуть,” — розповідає Палей.

Головний освітній осередок громади — Старосалтівський ліцей — росіяни зруйнували у 2022 році. Як [азначав](#) Харківський пресклуб, до вторгнення це був сучасний опорний заклад із новітнім обладнанням, куди шкільні автобуси щоранку звозили дітей із різних куточків громади.

Старосалтівський ліцей зазнав пошкоджень унаслідок російської агресії, але підлягав відновленню. [dream.gov.ua](#)

За інформацією відділу освіти, молоді та спорту Старосалтівської селищної ради, у 2023 році учнями ліцею були 389 дітей. Станом на 2025-й їх кількість зменшилась до 272. Через війну й відсутність приміщення діти навчалися дистанційно, а чимало батьків наполягали на відбудові.

“Були звернення батьків щодо питання, коли ж ми будемо відновлювати школу”, — згадує Антон Палей.

У 2023 році Старосалтівська селищна військова адміністрація ініціювала відбудову навчального закладу. Згодом Кабмін вніс ліцей до [переліку](#) об'єктів, відбудова яких фінансується з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії. Уже у серпні 2023_го Департамент капітального будівництва Харківської ОДА уклав [договір](#) на проведення капітального ремонту Старосалтівського ліцею вартістю 186 мільйонів гривень.

Відбудова ліцею одразу викликала багато [критики](#). Одна з головних проблем полягала в тому, що у закладі, розташованому поблизу кордону з Росією, не передбачили повноцінного укриття.

Як повідомили редакції розслідувань Суспільного у відділі освіти, молоді та спорту Старосалтівської селищної ради, у закладі облаштували лише “найпростіше укриття”, тобто переобладнаний підвал. Хоча на час будівництва в Україні вже [затвердили](#) нові державні будівельні норми (ДБН), які чітко зобов'язують оснащувати всі навчальні заклади надійними захисними спорудами.

Але у Старому Салтові з ситуації вийшли по-іншому. Невдовзі після оголошення тендеру на відбудову ліцею Департамент капітального будівництва Харківської ОВА оголосив ще одну [закупівлю](#). Цього разу йшлося про розробку проекту будівництва окремої підземної школи (ліцею-укриття).

Юристка, керівниця напрямку “Прозора і підзвітна відбудова” Антикорупційного центру “Межа” Владислава Рудика каже, що ця ситуація, ймовірно, демонструє відсутність стратегії на місцевому рівні.

“Але якщо побути в цій ситуації трішки оптимістами та глянути з іншого боку, то, можливо, все ж таки врахували досвід і зрозуміли, що варто більший акцент робити на підземні школи, як, наприклад, це працює в Харкові. Але, з іншого боку, планування будівництва підземної школи в той час, коли будується ліцей, — це про відсутність візії”, — коментує експертка.

Крім того, активісти Харківського антикорупційного центру [виявили](#) суттєві переплати у договорі на капремонт ліцею, а виконавець робіт — ТОВ

“Панцирі” та досягли центру Москви за 6 км від Кремля

21:10 Українізація сцени: у київських театрах майже зникли російськомовні вистави, крім одного закладу

21:01 Донати йдуть за мобілізованими: Сергій Притула пояснив, чому великим зборам стає дедалі важче

20:55 Емоційні суперечки та прохання про відвід: як пройшло перше засідання у справі Фаріон за участі нової адвокатки Зінченка

20:50 У Києві затримання водія переросло у жорсткий опір поліції

20:46 14 тисяч скарг у черзі: чому механізм пріоритетності в очищенні судової влади поки не працює

20:41 Після скандалу з краденим зерном: ізраїльський імпортер Dizengoff Trading відмовився від закупівлі російської пшениці

20:36 “Діятимемо самостійно”: Командувач ВПС Ізраїлю заявив про збереження автономії у протистоянні з Іраном

20:30 “Ще два-три тижні”: Трамп спрогнозував тривалість конфлікту з Іраном і заявив про контроль над Ормузькою протокою

20:23 “Плівки Мінд’яча” повертаються: Железняк анонсував нову порцію компромату у справі про оборонні закупівлі

20:15 Паливний рекорд побито: ціни на бензин у США злетіли до найвищого рівня з липня 2022 року

20:06 **Палац у Кончі-Заспі та мільярдні статки: Нардеп-ексрєгіонал Яценко отримує від держави компенсації на проїзд**

20:00 “Це категорично заборонено”: Міноборони Фінляндії різко засудило проліт українських дронів через свій повітряний простір

19:55 **Окупанти атакували Дніпро: повідомляють про пожежі**

19:49 **10 мільйонів застави замість варті: суд обрав запобіжний захід ексголови СБУ Миколаївщини Віталію Герсаку**

19:44 На Полтавщині РФ цілеспрямовано вбила двох рятувальників під час ліквідації наслідків атаки

Теги новин

COVID-19 агресія Росії Атака

Війна Війна ВСУ

Вторгнення Дональд Трамп Донбасс ДТГ
Зеленский ЗСУ Київ Київ
коронавірус Корупція

Напад Росії на

"Слобожанська будівельна компанія Саргон" — згодом став фігурантом кримінальної [справи](#) про ймовірне розкрадання бюджетних коштів на будівництві фортифікацій.

Ліцей почали відбудовувати, коли в регіоні панував відносний спокій. Але у травні 2024-го, в самісінський розпал відбудови, Росія [почала наступ](#) на Вовчанськ. Відтоді лінія фронту пролягає менш ніж за 20 кілометрів від селища.

Але бойові дії не вплинули на плани відбудувати освітній простір. Антон Палей запевняє: доки ліцей будували, Старий Салтів не відчував безпосередньої загрози.

"Поки вони будували, мені здається, що ще не погіршилась безпекова ситуація. Ми тут прямо жили підспівуючи. Були великі плани. Я розмовляв про проєкт відновлення, — розповідає керівник військової адміністрації. — Не було такого моменту, що був сенс зупиняти це будівництво. Ось такого моменту не було, що тут вже бомблять, а ми будуємо. [...] Тут місяцями не було зовсім нічого (обстрілів — ред.), особливо на моїй території. Це були лише поодинокі випадки".

У лютому 2025-го ліцей таки відбудували. Фінальна вартість проєкту, профінансованого з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії та Харківського обласного бюджету, сягнула понад 203,4 мільйона гривень, повідомила Харківська ОВА у відповіді на наш запит.

Утім, відновити навчальний процес у закладі так і не встигли. 6 квітня 2025 року п'ять російських шахедів [атакували](#) ліцей, знищивши стіни, дах та фасад, а також спричинивши пожежу в гуманітарному хабі, який був поруч.

За інформацією Чугуївського райуправління поліції №1, яку Суспільне отримало у відповідь на запит, інформація щодо поранених та загиблих унаслідок атаки не надходила.

Наслідки атаки безпілотників на ліцей у Старому Салтові на Харківщині, 6 квітня 2025 року. Харківська обласна прокуратура

Попри евакуацію — підземна школа й дитсадок

Керівник Старосалтівської СВА Антон Палей переконаний, що російські війська цілеспрямовано вдарили по щойно відбудованому ліцею. Тепер зруйнований заклад [планують](#) законсервувати, тобто захистити від нових пошкоджень внаслідок погодних умов, покривши спеціальними матеріалами.

Про ще одну відбудову зруйнованого закладу до завершення бойових дій вже не йдеться. Тепер Антон Палей переконаний, що відбудова має відбуватися у вигляді укриттів:

"Щоб люди могли отримати послуги, які держава має забезпечувати, ми повинні будемо переїжджати — під землею це робити, по-перше. По-друге, я робив би вже не за такий кошт, а дешевше. Але я б наполегливо відновлював будівлі. Розумієте, щоб наш ворог бачив, що ми все одно все відбудуємо, тільки тепер під землею", — підсумовує голова громади.

Плани забезпечити дітей освітнім простором не зникли, навіть після атаки й руйнації щойно відбудованого ліцею. Лише через чотири дні після удару по навчальному закладу відділ освіти, молоді та спорту Старосалтівської селищної

Україну Нападение

России на Украину оккупанты
окупанты Порошенко Путин Росія

Россия СБУ США Украина

Україна ЧП Епидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

- Так, повністю зможе
- Частково зможе, але не відразу
- Ні, не зможе
- Це залежить від дій інших сторін
- Важко відповісти

Голосувати

[Показати результати опитування](#)
[Показати всі опитування на сайті](#)

ради оголосив закупівлю для будівництва підземного ліцею, проєкт якого розробляли ще в 2023 році.

Будівництво підземної школи обійшлося громаді у 141 мільйон гривень. Роботи виконував той самий підрядник — ТОВ “СБК Саргон”.

За словами Антона Палєя, нова підземна школа має подвійне призначення і слугуватиме також укриттям для місцевих.

30 січня 2026 року Рада оборони Харківської області ухвалила рішення про евакуацію в примусовий спосіб родин із дітьми із семи сіл Старосалтівської громади.

“Закликаємо родини з неповнолітніми невідкладно виїхати з небезпечних територій, бо йдеться про збереження життів”, — йдеться у повідомленні очільника Харківської ОВА Олега Синєгубова.

З одного боку, влада визнає частину території громади настільки небезпечною, що примусово вивозить звідти дітей. З другого боку, ініціює будівництво дитсадка у цій громаді.

У січні, напередодні рішення про евакуацію, Департамент капітального будівництва Харківської ОДА оголосив тендер на спорудження підземного дитсадка вартістю 132 мільйони гривень. Переможцем знову стало ТОВ “Слобожанська будівельна компанія Саргон”.

Угоду уклали 5 березня, і вона одразу викликала критику. А за кілька днів в інтерв'ю виданню “Думка” начальник Харківської ОВА Олег Синєгубов сказав, що адміністрація проти будівництва цього дитсадка.

“По Старому Салтову я особисто — і ми — будемо говорити міністерству, що виступаємо проти реалізації цього об'єкта, принаймні зараз”, — заявив він.

Проте станом на момент публікації матеріалу договір з ТОВ “Слобожанська будівельна компанія Саргон” на будівництво підземного дитсадка так і не розірвали.

15 квітня Харківська ОВА повідомила, що вважає будівництво дитсадка наразі недоцільним.

“На цей час триває процедура розірвання договору будівельного підряду щодо зазначеного об'єкта. Усі необхідні організаційно-правові заходи здійснюються в установленому порядку”, — йдеться в повідомленні.

Росіяни знищують “символи незламності”

Історія Старосалтівського ліцею — не прикрий виняток, а частина тенденції, що ставить під сумнів підходи до безпеки у процесі відбудови.

Повторних руйнувань зазнав ще один навчальний заклад. У Чугуєві, що за понад 40 кілометрів від лінії фронту, 12 жовтня 2025 року російські дрони атакували щойно відновлений ліцей №2.

Хоча в Чугуєві вже впроваджують практику підземних шкіл, цей ліцей відновлювали як наземний об'єкт, проте з укриттям, розрахованим, зокрема, на дошкільнят.

Відбудова стартувала у вересні 2023-го. Загальна вартість проєкту, вказує Харківська ОВА у відповіді на наш запит, сягнула 256,8 мільйона гривень — коштом Фонду ліквідації наслідків збройної агресії та обласного бюджету.

У Департаменті капітального будівництва ХОДА потребу відбудови ліцею пояснили дефіцитом навчальних місць та ризиком втратити будівлю остаточно:

“Відтермінування виконання аварійно-відновлювальних робіт могло б призвести до подальшого руйнування незахищених конструктивних елементів будівлі під впливом атмосферних опадів та сезонних коливань температури, що, своєю чергою, спричинило б суттєве збільшення загальної вартості реалізації проєкту”, — йдеться у відповіді департаменту на запит редакції розслідувань Суспільного.

Навчальний заклад у Чугуєві, пошкоджений внаслідок російської атаки, 12 жовтня 2025 року. Харківська обласна прокуратура

Тепер будівлю планують законсервувати або ж відремонтувати. За інформацією департаменту, це питання розглянуть за умови наявності відповідного фінансування.

Найтрагічнішим прикладом того, як ворог цинічно знищує щойно відновлене, став удар по Ізюму 4 лютого 2025 року.

Того дня російський "Іскандер" прямим влучанням знищив щойно відбудоване приміщення міської ради.

За словами очільника Ізюмської районної військової адміністрації Степана Масельського, цей удар забрав життя сімох людей. Частина постраждалих внаслідок атаки назавжди залишилася з інвалідністю. У відповіді на наш запит Ізюмське районне управління поліції повідомило, що 52 постраждалих перебували в сусідній до міськради адміністративній будівлі.

"Це варварство було зроблено о 12 годині дня. І ви знаєте, що балістика до нас — "Іскандер" — долітає за хвилину? Це просто терор", — розповідає Степан Масельський.

Наслідки ракетного удару по Ізюму, 4 лютого 2025 року. Зруйнована російською ракетою Ізюмська міська рада. Суспільне Харків/Вікторія Якименко

На момент повторних руйнувань у міській раді завершували роботи з введення будівлі в експлуатацію. Загалом цей проєкт обійшовся бюджету Харківщини у понад 170 мільйонів гривень.

На запитання Суспільного про те, хто ухвалював рішення, які проєкти відбудови фінансувати першочергово, Степан Масельський відповів, що громада подавала

свої пропозиції до обласної адміністрації, а та зверталася до Кабміну. На думку Масельського, лише через те, що в понівеченому росіянами Ізюмі у 2023 році стартувала відбудова, до міста повернулися тисячі людей.

“Розумієте, двояка ситуація. Може прилетіти і в Києві, може по одному й тому самому прилетіти. Вони ж б'ють по всій Україні, це ж не тільки прифронтові. Так, нам більше дістається, частіше дістається. Але ми — також люди, ми теж переживаємо за свої території. Я готовий нести всю відповідальність за це, — коментує свій погляд на відбудову Степан Масельський. Нічого не робити — населення піде від нас, будуть випалені території. Хай рашисти приходять тут і живуть і працюють, зразу здамося?”

Жодної відповідальності

Співзасновник Харківського антикорупційного центру, військовий та депутат Харківської міської ради Дмитро Булах розповідає, що після трагічних випадків повторних руйнувань влада не намагалася комунікувати з суспільством і пояснити, чому держава втратила сотні мільйонів гривень.

“Ніхто навіть не намагався нам пояснити вже після того, як були прильоти, чому так сталося. Тобто це було навіть не невпевнено і погано прокомуніковано — це було фактично намагання піти від питань. Взагалі не було розмови, наскільки я розумію. Не пам'ятаю жодної тези, щоб нам всім пояснили хоч щось”, — розповідає Дмитро.

Запобіжником від втрат на відбудові має стати реальна відповідальність посадовців, переконаний ще один співзасновник Харківського антикорупційного центру Євген Лісічкін. На його думку, повинна бути не лише репутаційна, а і юридична відповідальність у випадках, коли влада ігнорує безпековий чинник.

“Наприклад, Старий Салтів уже менше ніж за 30 кілометрів до фронту. А на момент, коли почалася відбудова, мені здається, там було 30 кілометрів. Це ще було до другого повторного наступу [росіян на Харківщину]. Влада має найперше брати на себе відповідальність за те, щоб десь зупинити, якщо погіршується ситуація, десь розпочинати. Тобто не в ілюзії жити, а бути активною, свідомою і відповідальною. Враховувати першочергово безпеку людей, які на будівельних майданчиках”, — вважає Лісічкін.

Українське законодавство не передбачає відповідальності для посадовців, відповідальних за відбудову об'єктів, які були повторно зруйновані, розповідає юристка, керівниця напрямку “Прозора і підзвітна відбудова” антикорупційного центру “Межа” Владислава Рудика.

“Я не думаю, що хтось нестиме за це відповідальність. Бо якщо дивитися в юридичній площині, у нас є законодавча процедура. Громада мала можливість подати проєкт — вона його подала. Держава виділила кошти на це. У нас є війна. Це ризики, в яких ми всі живемо, можемо вийти на вулицю і фактично померти від якоїсь атаки, прильоту тощо. І хто нестиме відповідальність за це — незрозуміло. Політичної відповідальності в нас, як такої, теж немає. Ні на місцевому рівні, з боку громад, ні з боку обласних адміністрацій, тим паче уряду”, — вважає експертка.

Крім того, за словами Владислави Рудики, у ситуації з повторно знищеними об'єктами, по суті, ламається контроль за витрачанням коштів. Адже аудитори й правоохоронці не можуть фізично перевірити об'єкт та оцінити виконання робіт.

“Повторні прильоти, на жаль, приховують зловживання і можливу корупцію на цих об'єктах. І фактично від цього посадові особи, які знали, що тут закладена певна корупційна складова, залишаються лише в плюсі. Звісно, потрібно звинувачувати Російську Федерацію, але це все маскує можливі неправомірні дії, вчинені нашими посадовими особами”, — підсумовує Владислава Рудика.

Повторно знищені об'єкти

Повторні удари по відбудованих школах, дитсадках, лікарнях та адмінбудівлях навряд чи можна вважати трагічним збігом обставин.

Ізюмська міська рада, Старосалтівський і Чугуївський ліцеї — лише найбільш публічно відомі приклади.

Редакція розслідувань Суспільного отримала від органів місцевого самоврядування та обласних військових адміністрацій трьох прифронтових регіонів інформацію про повторно зруйновані цивільні об'єкти, які не належать до критичної інфраструктури.

Ми нарахували близько 50 шкіл, дитсадків та адмінбудівель, які були відбудовані та заново розбиті з 2022-го по січень 2026 року на Харківщині, Сумщині та в Запорізькій області. Зокрема, 21 ліцей та 12 дитсадків.

І ці дані лише часткові. Частина розпорядників не надала інформацію або повідомила про відсутність обліку таких випадків. Зокрема, в Херсонській ОВА Суспільне заповнили, що таких об'єктів не було — серед тих, відновленням яких займався її Департамент розвитку територій. Донецька ОВА перелік об'єктів не надала.

Одна з громад, які найбільше постраждали від повторних атак ворога, — селище Золочів на Харківщині. Під повторними обстрілами у 2024–2025 роках там опинилися 14 відбудованих об'єктів. Серед них — три ліцеї, три дитсадки, будинок культури, гуртожиток та чотири адміністративні будівлі. Частину об'єктів уже відновили, а щодо інших, за інформацією Золочівської селищної ради, відновлення ще в планах.

Голова Золочівської селищної військової адміністрації Віктор Коваленко оцінює збитки від повторних ударів у 15 мільйонів гривень. За його словами, найбільший об'єкт, який зазнав повторних руйнувань внаслідок ударів реактивними системами залпового вогню, — це гуртожиток для тимчасово переміщених осіб, який росіяни знищили напередодні відкриття.

Ремонт соціального гуртожитку у Золочеві здійснили за кошти Фонду ліквідації наслідків збройної агресії та місцевого бюджету. Слобідський край

За словами Віктора Коваленка, залишатися бездіяльними після деокупації Харківщини було б помилкою. Навіть попри гіркий досвід повторних руйнувань, він переконаний: якщо жителів прифронтових територій не забезпечити найпотрібнішим, вони пойдуть звідти назавжди, й Україна ризикує втратити ці землі. Втім, із часом підходи до відбудови довелось переглянути.

“Річ у тому, що тут уже визначились певні пріоритети. Для нас головне — укриття. І ми над цим працюємо. На сьогодні уже функціонують три укриття, в яких проводяться певні роботи: або навчання для діточок, або певні розважальні програми, або для малюків-дошкільнят. І перед Новим роком ще одне укриття було відремонтоване”, — розповідає Коваленко.

Від повторних атак по відбудованих цивільних об'єктах потерпала й Сумщина. У 2025 році росіяни вдарили по двох уже відновлених школах та двох дитсадках у Сумах, а також вкотре пошкодили ліцеї у Конотопі.

У розташованому менш ніж за 30 кілометрів від лінії фронту Запоріжжі станом на січень 2026 року росіяни повторно обстріляли 10 шкіл та шість дитсадків, які напередодні за державні кошти відновили після попередніх атак.

Загроза повторних обстрілів та ризик окупації інколи змушують владу відмовитися від амбітних планів відновлення. Співзасновник Харківського антикорупційного центру Євген Лісичкін наводить приклади двох селищ на Харківщині, де після суспільної дискусії щодо безпекових ризиків зупинили відбудову шкіл вже на етапі підписання контрактів з підрядниками.

Зокрема, у 2024 році зупинили відбудову ліцею у селищі Слатиному Дергачівської громади, на який [планували](#) витратити 337 мільйонів гривень.

Аналогічна історія зі школою в Циркунах: попри статус села як учасника експериментального проєкту Build Back Better (“Відбудуй краще, ніж було”), відновлення закладу, вартістю майже [139 мільйонів гривень](#), зрештою скасували.

“До зупинки відбудови призвів великий резонанс — і в засобах масової інформації, і на погоджувальних комісіях. Навіть влада розуміла, що це щось дуже спірне. Ухвалили таке рішення, але це тільки через резонанс”, — розповідає Євген Лісічкін.

Будівництво лікарень під обстрілами

Попри критику доцільності зведення коштовних об'єктів на прифронтових територіях, у 2025 році на Харківщині стартувало будівництво двох наймасштабніших медичних проєктів в області загальною вартістю понад 4 мільярди гривень.

Дорожчий із них — будівництво комплексу Обласного центру онкології, яке розпочалося ще до повномасштабного вторгнення, проте контракт зі старим підрядником розірвали.

У жовтні 2025 року Департамент капітального будівництва Харківської ОДА підписав новий контракт — на понад 3 мільярди гривень — із консорціумом “Білдінг Груп”. Тендер пройшов без реальної конкуренції — на відкриті торги з особливостями подався лише один учасник, який і став переможцем. У понад 3 мільярди обійдеться будівництво лише першої з трьох черг онкоцентру.

Зведення медичного закладу фінансують коштом Ukraine facility — програми фінансової підтримки України від Європейського Союзу, згідно з якою у 2024—2027 роках 50 мільярдів євро від ЄС спрямують на фінансування державного бюджету, стимулювання інвестицій, а також технічну підтримку в реалізації програми.

Візуалізація проєкту будівництва комплексу Обласного центру онкології у Харкові. Фейсбук-сторінка “Медицина Харківщини”

Потребу будівництва центру у Харкові очільник Харківської ОВА Олег Синєгубов обґрунтовує суттєвим зростанням кількості пацієнтів. В інтерв'ю “Слобідському краю” він розповів, що за останні три роки значно зріс потік хворих: у 2021 році в закладі лікували 60 тисяч пацієнтів, а у 2024 році — 72 тисячі. За його словами, нині медзакладу не вистачає сучасного діагностичного та лікувального обладнання, а лікарня працює завдяки відданості лікарів.

“Якщо у Харкові не з'явиться онкоцентр, він з'явиться в іншому місті. [...] Рішення про новий онкоцентр було ухвалено ще у 2019 році. На жаль, тоді підрядник не зміг реалізувати цей проєкт, хоча держава виконувала повністю взяті на себе зобов'язання щодо фінансування, — розповів Синєгубов. — Наші лікарі-онкологи не зупинили надання медичних послуг навіть під обстрілами, хоча у них немає на території укриття”.

Наприкінці грудня 2025 року під час спілкування з журналістами Олег Синєгубов заявив, що у пріоритеті будівництва — підземна частина площею понад 3000 квадратних метрів, яка гарантуватиме надання медичних послуг за будь-яких умов.

Запланована площа групи будівель та споруд онкоцентру, згідно з проєктом, становить 56 тисяч квадратних метрів. З них 3242 квадратні метри — це підземне будівництво.

Саме наземна частина проєкту, яка значно переважає підземну, викликає занепокоєння — адже район, де розташований центр, вже не раз ставав ціллю ворожих атак.

Крім того, медзаклад неодноразово зазнавав руйнувань внаслідок обстрілів. Вперше це сталось на початку вторгнення в лютому 2022 року, коли через

пошкодження будівель хворих довелося терміново евакуювати в лікарні Харкова та інших регіонів.

Другий масштабний випадок був у грудні 2023 року, коли внаслідок ракетного удару з боку Белгородської області постраждала будівля стаціонару.

Внаслідок ракетного обстрілу в грудні 2023 року постраждало стаціонарне відділення онкоцентру у Харкові. Суспільне Харків/Олена Клименко

Будуватиме онкоцентр консорціум "Білдінг Груп" — відомий на Харківщині гравець будівельного ринку, пов'язаний із корпоративною групою "Авантаж" екснаредепа від Партії регіонів Анатолія Денисенка. У 2024 році співзасновником компанії було ТОВ "Спецбудмонтаж-Україна", бенефіціаркою якого є дружина ексрєгіонала Вікторія Денисенко. Нині зв'язок зберігається через співвласницю "Білдінг Груп" Наталію Головку, яка є співзасновницею Інвестиційної групи "Авантаж капітал".

За інформацією порталу використання публічних коштів Spending, консорціум "Білдінг Груп" у 2025 році вже отримав близько 14 мільйонів гривень за роботи з будівництва онкоцентру.

Ще близько 9 мільйонів гривень консорціуму сплатили за початкові роботи з реконструкції медичного комплексу лікарні Піщанської Богоматері в Ізюмі.

Останній проєкт є одним із найдорожчих у регіоні та теж викликає чимало запитань: громадськість ставить під сумнів доцільність масштабних вкладень у прифронтовій зоні, нагадуючи, що лише рік тому російські війська знищили щойно відновлену будівлю Ізюмської міськради.

За інформацією порталу, використання публічних коштів Spending, консорціум "Білдінг Груп" отримав 13,8 млн грн за роботи з будівництва онкоцентру у Харкові та ще 8,8 млн грн за роботи з будівництва лікарні в Ізюмі. Spending

У 2022 році внаслідок влучань було пошкоджено всі корпуси ізюмської лікарні. Особливо постраждали операційні, реанімація та приміщення комп'ютерної томографії з дороговартісною технікою. Крім того, росіяни розгромили чотири операційні блоки та реанімаційне відділення, а вціліле медичне обладнання викрали.

Ізюмська міська лікарня після російської окупації. Телеграм-канал Олега Синегубова

Пошук фінансування на відбудову лікарні в Ізюмі розпочався у 2022 році, коли перша леді Олена Зеленська під час [презентації](#) своєї благодійної фундації у Франції оголосила цей проєкт пріоритетним. Згодом кошти та обладнання для лікарні пожертвували [Франція](#), [Катар](#) та [Словенія](#). До збору долучилися й міжнародні організації, відомі компанії та світові [зірки](#).

Відтак із 2024 року в закладі тривали ремонти, загальна вартість яких становить 104 мільйони гривень.

Найбільші роботи заплановані на 2026 рік — за кошти Катару.

Як [повідомляла](#) Харківська ОВА, у березні 2025 року Фундація Олени Зеленської досягла домовленостей із Катарським фондом розвитку (QFFD) щодо масштабної підтримки відбудови медичного закладу. Тоді ж Фундація та Департамент капітального будівництва ХОДА підписали договір пожертви, спрямований на відбудову медичного комплексу.

Фундація Олени Зеленської домовлялася про підтримку лікарні в Ізюмі з Катарським фондом розвитку. Харківська ОВА

Мільярдну угоду з консорціумом "Білдінг Груп" Департамент [уклав](#) у вересні 2025 року. Цей договір, вартістю 1 мільярд 45 мільйонів гривень, охоплює насамперед реконструкцію Центральної лікарні Ізюма.

Проект реконструкції Центральної лікарні в Ізюмі, виготовлений за понад 4 мільйони гривень. ТОВ "Інститут Харківпроект"

Проект реконструкції передбачає зведення корпусів змішаної поверховості. Водночас частину приміщень планують заховати під землею. Технічне завдання також передбачає мережу підземних переходів. Водночас основний масив лікарняного комплексу залишається наземним.

Медичний директор Ізюмської міської лікарні Богдан Бережний каже: лікарня обслуговує не тільки жителів прифронтової Харківщини, а й сусідніх районів Донеччини. За його словами, торік тут прийняли 78 тисяч амбулаторних пацієнтів, ще 7,6 тисячі людей отримували допомогу в стаціонарі.

До повномасштабного вторгнення, за його словами, було 10-11 тисяч стаціонарних пацієнтів та 115 тисяч амбулаторних на рік.

Головна проблема лікарні, за словами лікаря, — дефіцит площ. Через це, каже він, медики не можуть надати допомогу всім, а пацієнти змушені чекати.

“Так, у нас близькість до фронту, але у нас є пацієнти, вони до нас надходять і ми продовжуємо надавати медичну допомогу, попри дефіцит приміщень. Ми очікуємо, що в нас будуть ремонтні роботи й нові корпуси, в яких ми зможемо збільшити кількість пацієнтів”, — розповідає Богдан Бережний.

Лікар сподівається, що нове будівництво допоможе повернути й лікарів. На запитання, чи безпечно зараз в Ізюмі будувати наземні корпуси лікарні та збирати в них багато людей, лікар відповів:

“Війна є усюди, всюди може прилетіти, але ми продовжуємо надавати медичну допомогу, попри руйнацію. Ну, якщо цього не буде, то ізюмці будуть, наприклад, помирати”.

Розташований вже за менш як 30 кілометрів від лінії фронту Ізюм потерпає від російських ударів керованими авіабомбами, реактивними системами залпового вогню та "шахедами". Зважаючи на небезпечну близькість до зони бойових дій, а також на випадки, коли ворог повторно знищував щойно відбудовані об'єкти на Харківщині, антикорупційні журналісти та активісти, які досліджують відбудову, вважають: будівництво лікарні в Ізюмі — несвоєчасне.

“Хоч це й гроші донорів, не українські гроші, але краще планувати подібні роботи після того, як закінчатся активні бойові дії. Тому що ми бачимо ту ж міськраду в Ізюмі, що з нею сталося. Коли відбудовували міськраду, фронт був далі від Ізюма, ніж зараз. Зараз у місті багато проблем із безпекою. І, відповідно, навіть саме будівництво цієї лікарні — і будівельники, й техніка — будуть під загрозою”, — переконаний Дмитро Булах, військовий, депутат Харківської міської ради та співзасновник Харківського антикорупційного центру.

На думку Дмитра, оптимальним виходом із ситуації стала б релокація медзакладу до безпечніших громад. Наприклад, до Лозової чи Балаклії. А для пацієнтів з Ізюма можна було б організувати трансфери.

“Мені здається, це було б більш адекватно, ніж будівництво зараз в Ізюмі в таких умовах за мільярд гривень”, — переконаний Дмитро Булах.

У січні 2026-го віцепрем'єр-міністр із відновлення, міністр розвитку громад Олексій Кулеба, коментуючи доречність відбудови лікарні, сказав, що це рішення ухвалювали на етапі деокупації та воно було “емоційним” та “мотиваційним”.

“Я ставлюся до цього політично. Було ухвалено рішення на початку повномасштабного вторгнення про те, що ми будемо відбудовувати прямо в момент, коли будуть продовжуватися активні бойові дії. Чому було таке рішення? Тому що це важливо і для економіки країни, і для того, щоб ми розуміли, що є економічний пульс, що є бачення того, що ми не здаємося і на цьому фронті також працюємо”, — [прокоментував](#) Олексій Кулеба в інтерв'ю “Економічній правді”.

Також міністр пообіцяв, що рішення переглянуть, а наприкінці інтерв'ю заявив: “Чи маємо ми відновлювати в Ізюмі за мільярд гривень лікарню? Не маємо. Чи маємо ми будувати в Ізюмі підземну інфраструктуру? Безумовно”.

Попри переконання міністра, станом на квітень 2026 року договір на будівництво лікарні не розірвали. За планом, тривають роботи зі зведення підземних тунелів.

Чи враховували донори ризик повторних ударів перед тим, як інвестувати мільйони у прифронтову лікарню? Суспільне звернулося з відповідним запитом до Фондації Олени Зеленської. Втім, протягом двох місяців фундація відповіді так і не надала.

Переплати на 200 мільйонів

Співзасновник Харківського антикорупційного центру Дмитро Булах констатує: навіть гучні скандали, зокрема довкола повторно знищених відбудованих об'єктів, майже не призводять до зміни пріоритетів у відбудові.

“І ми бачимо всі ті ж кошториси з тими ж слонячими переплатами. Це призводить до неефективного використання наших спільних ресурсів. Потім нам розповідають, що ми військовим не можемо підняти заробітну плату, тому що грошей нема. Для військових грошей немає, а для переplat є”, — розповідає Булах.

Ізюмська лікарня та харківський онкоцентр не стали винятками. За даними аналітиків [Dozorro](#), лише на будматеріалах для реконструкції Центральної лікарні в Ізюмі ймовірна переплата сягає 58 мільйонів гривень. У [кошторисі](#) ж обласного центру онкології в Харкові ця сума ще більша — близько 144 мільйони гривень.

Фахівчиня з моніторингу публічних закупівель проєкту Dozorro TI Ukraine Альона Ящук розповідає, що аналітики Dozorro зверталися до Департаменту капітального будівництва Харківської ОДА з проханням пояснити, яким чином здійснився аналіз цін на матеріали. Також вони просили надати розрахунки транспортних витрат, які могли б частково обґрунтувати різницю між ринковими цінами та тими, що заклали в кошторисах.

Крім того, аналітики пропонували привести окремі позиції до середньоринкового рівня, тобто зменшити вартість матеріалів, які мають завищені ціни.

“У відповідях замовник зазначив, що було проведено аналіз цін методом порівняння ринкових пропозицій та вказав, що проєктна документація пройшла експертизу відповідно до вимог законодавства. Втім, конкретних розрахунків, які б підтверджували формування вартості, зокрема складову транспортування, надано не було”, — розповідає Ящук.

За словами фахівчині, департамент зазначив, що у своїх розрахунках аналітики Dozorro не враховували безпекову ситуацію в Харківській області та наближеність до лінії бойових дій, що начебто впливає на дефіцит матеріалів і логістику.

“Водночас саме по собі проходження експертизи проєктної документації не означає, що всі цінові показники є беззаперечно обґрунтованими та відповідають ринковому рівню. З огляду на значний обсяг бюджетних коштів і суспільну чутливість таких проєктів, особливо в прифронтовому регіоні, належне обґрунтування кожної складової вартості є принципово важливим для запобігання можливим переплатам”, — каже Альона Ящук.

Фахівчиня розповідає, що Dozorro й надалі слідкуватиме за цими закупівлями, адже їхня ціна – динамічна, тож її можуть змінювати під час виконання робіт.

“Якщо ж виявимо, що ціни не були скориговані та ситуація залишиться без змін, не виключаємо можливості звернення до правоохоронних органів щодо перевірки ймовірного неефективного використання бюджетних коштів”, — підсумовує Ящук.

Стратегія держави — чотири категорії територій і 30 кілометрів від фронту

Розмови про відбудову розпочалися у 2022 році після успішних контрнаступальних операцій, які сповнювали оптимізмом і надією на швидку перемогу. Політики обіцяли “відбудувати краще, ніж було”, але багаторічна війна

на виснаження, в якій загрузла держава в наступні роки, на трагічних прикладах довела: підходи до відбудови застаріли й не відповідають реаліям воєнного часу.

З одного боку, в Україні є громади, які, відчуваючи загрозу, зупиняють наземне будівництво й спрямовують усі ресурси на укриття. З другого — є держава, готова інвестувати мільярди в медичні заклади недалеко від лінії зіткнення чи в зоні ураження КАБами.

Виникає логічне запитання: рішення будувати чи ні — це суто політична воля чи результат фахової оцінки безпекових ризиків?

Щоб знайти відповідь, ми звернулися до Харківської ОВА. Саме Департамент капітального будівництва обласної адміністрації замовляв роботи в Ізюмі, Чугуєві та Старому Салтові, тож його співробітники контролювали процес відбудови і, ймовірно, знали реальну ситуацію в регіоні краще за посадовців Кабміну.

Але Харківська ОВА відповіла, що вона оцінку безпекових ризиків не проводить:

“Чинним законодавством України не передбачено проведення обласними військовими адміністраціями процедури оцінки безпекових ризиків, пов’язаних з агресією Російської Федерації проти України, визначення алгоритму такої оцінки, обґрунтування економічної та соціальної доцільності виконання аварійно-відновлювальних, інших будівельних або капітальних робіт, отримання окремих рекомендацій чи погоджень від військового командування, а також визначення критеріїв пріоритетності ухвалення рішень щодо відбудови об’єктів, зруйнованих унаслідок воєнних дій”, — йдеться у відповіді на запит.

На запит редакції розслідувань Суспільного про те, чи оцінюються безпекові ризики перед виділенням коштів, профільний орган влади — Міністерство розвитку громад — відповів, що головним “безпековим” дороговказом для відбудови є [наказ](#) міністерства №376.

Саме цей документ містить чотири категорії: перелік територій, що перебувають в окупації або де тривали, тривають або можуть тривати в майбутньому бойові дії. На нього посилаються у всіх постановах Кабміну, які визначають доцільність відбудови на певній території.

“Саме зазначений перелік використовується як один із базових орієнтирів для визначення можливості та умов реалізації заходів із відновлення користуючись з бюджетних коштів”, — повідомило Мінрозвитку у відповіді на запит Суспільного.

Згідно з переліком, і Ізюм, і Старий Салтів, і Харків є територіями можливих бойових дій.

Але цей перелік часто не встигає за реальністю. Як приклад — селище Комишуваха на Запоріжжі. У жовтні 2025 року там урочисто [відкрили](#) підземну школу, а вже 1 листопада селище увійшло до переліку “територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси”.

Ще один важливий документ у сфері відбудови — методичні [рекомендації](#) щодо пріоритетизації проєктів відбудови, розроблені на основі Пріоритетні рамки інфраструктурних проєктів Світового Банку у 2023 році. Вони враховують екологічний вплив, інклюзивність, економічну вигоду, але водночас містять лише одне безпекове обмеження: об’єкт має бути розташований не менш як за 30 кілометрів від лінії фронту та тимчасово окупованих територій.

Агентство відновлення у відповідь на запит Суспільного повідомило, що рішення про виділення бюджетних коштів на відбудову об’єктів ухвалюються Кабінетом Міністрів України.

Фінансування таких проєктів відбувається у рамках концепцій публічних інвестиційних проєктів. А оцінка та відбір об’єктів відбувається відповідно до [порядку](#), затвердженого Кабміном у 2024 році.

У цьому порядку є критичне виключення: 30-кілометрова зона віддаленості більше не вважається обов’язковим критерієм, якщо об’єкт має “вплив на задоволення базових потреб громадян”.

Серед таких об’єктів, згідно з порядком, — критична інфраструктура, лікарні, укриття, житло для ВПО та ветеранів, а також споруди подвійного призначення із захисними властивостями укриттів.

На думку Дмитра Булаха, співзасновника Харківського антикорупційного центру, на практиці методику пріоритетизації об’єктів ігнорують, а вибір об’єктів викликає чимало запитань.

“Чому так сталося? На мій погляд, це через те, що не лише відбудова була метою цих людей, які обирали ці об’єкти. У мене іноді враження, що якраз відбудова — це просто зручний механізм, як перевести цифри з казначейського рахунку на грубий кеш. І, відповідно, якщо у вас такі мотивації (якщо я правий щодо таких мотивацій), то вибір об’єктів в небезпечних або в близьких до лінії бойового зіткнення зонах логічний. Тому що перевірити цей об’єкт або важко, або вже неможливо через те, що їх уже розбомбили знову”, — розповідає Дмитро Булах.

Дмитро переконаний, що державі потрібен чіткий та прозорий алгоритм відбору проєктів, до якого варто залучати громадськість. Він наголошує на важливості публічної звітності: суспільству потрібно аргументовано пояснювати, чому обрали саме ці об’єкти, спираючись на зрозумілу методологію. Крім того, такий же рівень відкритості та контролю, на його думку, має супроводжувати й подальшу реалізацію робіт.

“На мій погляд, відбудова має стосуватися лише критичної інфраструктури і то до того ступеня, який дозволяє цій інфраструктурі просто функціонувати. Вся соціальна інфраструктура, крім базової медичної допомоги, повинна зачекати до закінчення війни великої. Рішення треба ухвалювати тільки щодо критичних об’єктів, як мости, наприклад”, — резюмує Дмитро.

Юристка, керівниця напряму “Прозора і підзвітна відбудова” Антикорупційного центру “Межа” Владислава Рудика зазначає, що ресурси України на відбудову залишаються обмеженими, тоді як масштаби руйнувань стрімко зростають.

За останньою оцінкою Світового банку, загальна потреба в коштах на відновлення вже становить 588 мільярдів доларів. Тому, на думку експертки, Україна, не може собі дозволити двічі відбудовувати ті об’єкти, які залишаються в зоні ризику.

“Звісно, що відновлення нам потрібне, але треба чітко вирізняти пріоритети: що ми відбудовуємо, навіщо ми відбудовуємо — і, звісно, зважати на безпекові ризики. Але, на жаль, ситуація наразі така, що в Україні навіть не розроблена законодавча рамка відбудови. Це все відбувається хаотично, на жаль”, — розповідає Владислава Рудика.

За словами експертки, у 2023 році громадські активісти спільно з Міністерством розвитку громад та територій України працювали над розробкою законопроєкту про засади відновлення. Рудика пояснює, що документ мав системно впорядкувати процес відбудови: визначити, що саме вважається проєктом відновлення, встановити чіткі процедури подання на фінансування та запровадити обов’язкову пріоритизацію.

Крім того, законопроєкт передбачав визначення ролі цифрової системи Dream, а також прозорі механізми взаємодії з громадськістю.

Йшлося про створення умов для повноцінного громадського моніторингу та залучення суспільства до ухвалення рішень, зокрема у визначенні того, які об’єкти найперше доцільно відбудовувати.

Але робота над законопроєктом фактично зупинилася після зміни команди у Мінрозвитку, а згодом — через зміну фокуса на реформу управління публічними інвестиціями.

“До нього (законопроєкту — ред.) , ймовірно, вже не повертатимуться. Фактично, з цього й починається більшість проблем. Якщо сфера не врегульована законодавчо, з’являються ризики, з’являються якісь експериментальні проєкти на рівні урядових постанов. У нас більшість сфер, які стосуються відновлення, регулюються у формі постанов уряду. Закону в нас досі немає. Саме тому залишаються ці, фактично, корупційні дірки, підзаконне регулювання. Команди змінюються, стратегії, візії, бачення, тому що немає сталості, немає послідовності в цьому всьому”, — розповідає Владислава Рудика.

За словами експертки, зараз більшість процесів відбудови в Україні регулюється через експериментальні проєкти, а не один закон. Через це немає єдиних правил — зокрема, як визначати, які об’єкти відбудовувати першими. Громади подають проєкти за різними процедурами, що створює хаос.

Голова Агентства відновлення в інтерв’ю редакції розслідувань Суспільного Сергій Сухомлин зазначив: під час війни ухвалюється багато неправильних рішень:

“Бо війна — це така штука, що постійно все змінюється. І в нас немає досвіду такої широкоформатної довготривалої війни. І немає не тільки в нас, її у світі нема”.

За словами голови Агентства відновлення, держава має переглянути пріоритети й першочергово спрямовувати ресурси на те, щоб зберегтися і вийти з війни на нормальних умовах.

“Це пріоритет на сьогодні має бути. Думаю, що найближчим часом вони (пріоритети у відбудові – ред.) будуть переглядатися. Скажу так: деякі речі будуть достатньо серйозно переглядатися”, — коментує Сергій Сухомлин.

Україна — чи не перша держава у світі, яка проходить складний і суперечливий шлях відбудови в умовах повномасштабної війни з використанням новітньої зброї. З одного боку, держава поступово робить висновки з власних помилок і починає адаптувати підходи до реалій воєнного часу. З другого — ініціює мільярдні проєкти будівництва, які ворог здатен знищити за лічені хвилини.

Відсутність чітких правил, прозорої пріоритезації та реальної відповідальності створює ризик того, що відбудова перетворюється на замкнене коло втрат.

Автор: Ганна Калаур

Теги: [Хищення](#) [розкрадання](#) [Нападение России на Украину](#) [Напад Росії на Україну](#) [Война](#) [Війна](#) [Обстрел](#)
[Обстріл](#) [Евакуация](#) [Евакуація](#) [Харьковская область](#) [Харківська область](#)

Софія Ковальчук

РЕДАКТОРКА СТРИЧКИ НОВИН

🕒 05 травня 2026 г., 15:56

👁️ Переглядів: 2072

💬 Коментарі: 0

Роздрукувати

Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Головна

[Про нас](#)
[Статті](#)
[Архів](#)
[Закони](#)
[Контакти](#)

Новини

[Рейдерство](#)
[Корупція](#)
[Економіка](#)
[Новини світу](#)

Конфлікти

[Політика](#)
[Корпоративні конфлікти](#)
[Кримінал](#)

Позиція

[Коментарі](#)
[Різне](#)

Думка

[Політика](#)
[Економіка](#)

Події

[Відео](#)

Війна

[Блоги](#)

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

[Реклама на сайті](#) • [Наші партнери](#)

[Політика конфіденційності](#)

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[YouTube](#)

[RSS-підписка](#)

[Email-розсилка](#)

[Мобільна версія](#)